

Sbírka zákonů a nařízení státu československého.

Částka 3.

Vydána dne 19. ledna 1928.

Obsah: 8. Nařízení o řízení ve věcech náležejících do působnosti politických úřadů (správním řízení).

8.

Vládní nařízení ze dne 13. ledna 1928

o řízení ve věcech náležejících do působnosti
politických úřadů (správním řízení).

Vláda republiky československé nařizuje
podle článku 10 zákona ze dne 14. července
1927, č. 125 Sb. z. a n., o organizaci politické
správy:

Úvodní ustanovení.

§ 1.

(1) Toto nařízení upravuje s výjimkami
v něm stanovenými řízení, které provádějí ve
věcech náležejících do působnosti politických
(státních policejních) úřadů:

1. okresní úřady, státní policejní úřady,
v městech se zvláštním statutem magistráty
(městské, obecní rady), v městech se zřízeným
magistrátem městské notářské úřady,

2. zemské úřady a

3. ústřední úřady.

(2) Nařízení se nevztahuje na řízení ve
věcech služebního poměru státních zaměst-
nanců.

(3) Trestní řízení správní a řízení před
správními senáty upravují zvláštní zákony.

§ 2.

(1) Pokud se v tomto nařízení mluví o úřadě
a z jeho ustanovení se jinak nepodává, jest
tím rozuměti úřad (§ 1, odst. 1), který pro-
vádí řízení nebo jeho část.

(2) Co jest v tomto nařízení ustanoveno
o okresních úřadech, platí v mezích jejich pů-
sobnosti o všech úřadech uvedených v § 1,
odst. 1, č. 1.

§ 3.

(1) Správními předpisy ve smyslu tohoto
nařízení jsou všechny právní předpisy (zá-
kony, nařízení, právní obyčeje), upravující
obory vnitřní správy (§ 5), které obstarávají
úřady označené v § 1, odst. 1.

(2) Pokud se v tomto nařízení ponechává
v platnosti úprava některých otázek řízení
podle správních předpisů, nerozumějí se tím
správní předpisy upravující výhradně řízení
nebo část řízení před výše jmenovanými
úřady.

§ 4.

Co jest v tomto nařízení ustanoveno o roz-
hodnutí, platí také o opatření, neplyne-li
z něho něco jiného.

ČÁST PRVÁ.

VŠEOBECNÉ ŘÍZENÍ SPRÁVNÍ.

HLAVA I.

POVŠECHNÁ USTANOVENÍ.

ODDÍL 1.

Úřady.

Příslušnost.

§ 5.

Politické úřady jsou příslušné ve všech
věcech vnitřní správy (čl. 1 zákona), které
jsou nebo budou jim výslovně přikázány nebo
které nejsou nebo nebudou zvláštním před-
pisem svěřeny úřadům jiným. Příslušnost
státních policejních úřadů jest vymezena
zvláštními předpisy.

§ 6.

Je-li dána příslušnost politických úřadů,
není-li však určeno, který z nich jest věcně

příslušný, jsou v první stolici příslušné okresní úřady, v druhé stolici zemské úřady.

§ 7.

(1) Není-li správními předpisy stanoveno, který úřad jest místně příslušný, řídí se místní příslušnost:

1. ve věcech týkajících se nemovitostí, jakož i práv a povinností s vlastnictvím nebo držbou jejich spojených, k nim požadovaných nebo na ně ukládaných polohou nemovitostí;

2. ve věcech, jejichž předmětem je nějaký čin nebo činnost lidská, místem, kde čin byl nebo má být vykonán, kde se činnost konala nebo jest nebo má být konána;

3. v jiných věcech především bydlištěm (sídlem) strany, je-li stran několik, bydlištěm (sídlem) oné, proti níž úřední úkon směřuje; nemá-li strana v tuzemsku bydliště (sídlo), pobytem, nemá-li ani ten, domovskou obcí, konečně posledním bydlištěm (sídlem) nebo pobytem v tuzemsku; nemůže-li pak žádný z těchto důvodů příslušnost založiti nebo je-li nebezpečí v prodlení, podnětem k zakročení.

(2) Když by podle předchozích ustanovení byla založena místní příslušnost několika úřadů, jest příslušným úřad, který nejdříve ve věci zahájil řízení; jinak určí společný vyšší věcně příslušný úřad, který úřad jest místně příslušný.

(3) Nelze-li podle předchozích ustanovení příslušnost určit, určí ji nejvyšší věcně příslušný úřad.

§ 8.

(1) Pokud není jinak stanoveno, provádí úřední jednání, které přesahuje obvod okresního úřadu, zemský úřad a úřední jednání, které přesahuje obvod zemského úřadu, příslušné ministerstvo; zemský úřad a ministerstvo mohou však svěřiti jeho provedení některému ze zúčastněných podřízených úřadů.

(2) Je-li nebezpečí v prodlení, má každý ze zúčastněných okresních nebo zemských úřadů až do zjištění příslušnosti provést ve svém úředním obvodu nutná úřední jednání.

§ 9.

(1) Vznikne-li mezi úřady spor o příslušnost, rozhodne o tom, který úřad je příslušný, společný nejbližší vyšší úřad věcně příslušný.

(2) Ustanovení § 8, odst. 2, platí i v tomto případě.

§ 10.

(1) Úřad je povinen z úřední povinnosti dbáti své věcné a místní příslušnosti; dojde-li ho podání, k jehož projednání není příslušný, má bez zbytečného průtahy vysloviti svou nepřislušnost a podání straně vrátiti. Je-li zřejmo, že je příslušný jiný úřad a který, může úřad podání na nebezpečí podatele zaslati tomuto úřadu a uvědomí o tom podatele s poukazem na svou nepřislušnost. Je-li podání vázáno na lhůtu, počítá se lhůta, není-li jinak stanoveno, podle doby, kdy podání došlo příslušnému úřadu.

(2) Ujednáním stran nemůže býti příslušnost úřadu ani založena ani změněna.

§ 11.

Podjatost úředních orgánů.

(1) Úřední orgánové, kteří provádějí řízení, jsou povinni zdržeti se výkonu úřadu:

1. ve věcech, v nichž jsou zúčastněni sami, jejich manželka nebo snoubenka (manžel nebo snoubenec), bývalá manželka (bývalý manžel), příbuzný v přímé linii vůbec a v pobočné linii do čtvrtého stupně a sešvakřený do druhého stupně;

2. ve věcech svých poručenců, opatrovanců, osvojců a schovanců nebo svých osvojitelů a pěstounů;

3. ve věcech, v nichž byli nebo ještě jsou ustanoveni zmocněnci stran v řízení zúčastněných nebo ve kterých vystupují zástupci nebo zmocněnci, kteří jsou k nim v poměru uvedeném pod č. 1 nebo 2, jakož i ve věcech, v nichž byli vyslechnuti jako svědkové nebo znalci;

4. jestliže jsou jiné vážné důvody, které dostatečně uvádějí v pochybnost úplnou jejich nepodjatost;

5. v odvolacím řízení, jestliže působili při vydání rozhodnutí v odpor vzatého.

(2) Ve městech se zvláštním statutem jsou úřední orgánové a členové městské neb obecní rady podjati také, jestliže jejich vlastní obec jest v řízení stranou, hájící majetkoprávní zájmy obce. Zvláštní ustanovení, podle kterých jsou členové městských a obecních rad vyloučeni z jednání a hlasování, zůstávají nedotčena.

(3) Kromě případu označeného v odstavci 1, čís. 5, nemůže z úřední činnosti, kterou vykonává úřední orgán v oboru své působnosti, býti vyvozován důvod pro domněnku jeho podjatosti.

(4) Úřední orgán, u něhož nastal důvod podjatosti, je povinen oznámiti to přednostovi úřadu, který řízení ve věci buď sám převzme nebo je přidělí jinému úřednímu orgánu. Nastal-li tento důvod u přednosty úřadu, odevzdá věc svému zástupci a učiní oznámení nadřízenému úřadu.

(5) Namítá-li podjatost úředního orgánu strana, musí tak učiniti dříve, než předsevezme první úkon před ním. Jinak může strana namítati podjatost úředního orgánu jen, když důvod podjatosti nastal později nebo když se o něm později dověděla, a to před prvním úkonem, jež před podjatým orgánem má předsevzít po té, co důvod podjatosti nastal nebo se o něm strana dověděla.

(6) Odmítajíc úřední orgán má strana osvědčiti důvody podjatosti, pokud nejsou úřadu známy.

(7) O návrhu strany namítající podjatost úředního orgánu rozhoduje přednost úřadu; jde-li o něho, nadřízený úřad.

(8) Je-li celý úřad podjat, zařídí nadřízený úřad, obdrže o tom oznámení, čeho třeba, aby řízení bylo provedeno jménem podjatého úřadu jeho vlastním úředním orgánem, nebo deleguje jiný podřízený úřad.

(9) Je-li nebezpečí v prodlení, má podjatý úřední orgán sám předsevzít neodkladná úřední jednání, pokud nemůže býti ihned zařízeno jeho zastoupení jiným úředním orgánem.

§ 12.

T l u m o č n í c i .

O tlumočnících podle potřeby k řízení přibraných platí obdobně ustanovení o znalcích.

§ 13.

D o ž á d á n í .

(1) Úřad (§ 2, odst. 1) může, je-li to účelné nebo nutné, dožádati obecní úřady a v mezích působnosti jiných veřejných úřadů, korporací neb orgánů i tyto úřady, korporace a orgány, aby pro něj provedly určité úkony v projednávané věci, pokud dožadující úřad nemusí podle správního předpisu tyto úkony sám provést. Stejně může úřad dožádati obecní nebo jiné veřejné úřady, korporace neb orgány, aby mu zaslaly spisy, jichž k projednávání určité věci potřebuje.

(2) Dožádané úřady, korporace neb orgány jsou povinny provést vyžádaný úkon, pokud tomu nebrání zvláštní předpisy.

(3) Dožádati soudy lze v mezích zákonných předpisů.

(4) O poskytování právní pomoci úřady cizích států a naopak platí ustanovení mezinárodních smluv nebo zásada vzájemnosti.

ODDÍL 2.

Strany, jejich zástupci a zmocněnci.

§ 14.

(1) Jako strany mohou u úřadu vystupovati svéprávné osoby fyzické samostatně, nesvéprávné svými zákonnými zástupci, osoby právnické, společenstva, společnosti a jiné soubory osob svými zákonnými, statutárními nebo, není-li jich, jinými zástupci.

(2) Je-li pochybnost o osobní způsobilosti k právům a k právním jednáním, má úřad tuto způsobilost posuzovati, není-li ve správních předpisech jinak ustanoveno, podle ustanovení soukromého práva.

(3) Úřad má zkoumati legitimaci strany z úřední moci a vykonati, je-li potřebí, nutná šetření k jejímu zjištění.

§ 15.

(1) Dvě nebo více stran mohou, pokud není jinak ustanoveno, před úřadem v téže věci jednati společně buď samy nebo zmocněncem ustanoveným z nich nebo mimo ně.

(2) Úřad může stranám jednajícím v téže věci, které mají na věci společný úplně se shodující zájem, naříditi, aby si ustanovily společného zmocněnce do určité lhůty; nestane-li se tak, může úřad jednu z těchto stran nebo třetí osobu určit za společného zástupce, který bude jím tak dlouho, dokud si strany, o něž jde, neustanoví a úřadu neoznámí jiného společného zmocněnce.

(3) Proti rozhodnutí úřadu podle předchozího odstavce mohou se strany odvolati.

(4) Jednání, opominutí nebo zavinění jedné ze stran společně jednajících nemůže býti ani ku prospěchu ani ke škodě ostatních stran, pokud opak neplyne z vydané plné moci nebo ze zvláštních ustanovení nebo z povahy věci.

§ 16.

(1) Nemá-li strana nezpůsobilá k jednání zákonného zástupce nebo nelze-li pobyt strany zjistiti, ustanoví úřad, jestliže toho důležitost věci vyžaduje, opatrovníka, který jedná jmé-

nem strany, dokud nevystoupí u úřadu strana sama, její zástupce nebo zmocněnec. Ustanovení opatrovníka oznámí úřad příslušnému soudu.

(2) Osoby k tomu způsobilé jsou povinny funkci opatrovníka přijmouti, jestliže by podle platných předpisů nemohly odmítnouti převzít opatrovnictví.

§ 17.

(1) Strany a jejich zástupci (§§ 14, 15 a 16) se mohou, pokud podle správních předpisů nebo povahy věci nežádá úřad výslovně jejich osobní přítomnosti u úřadu, dáti zastupovati svéprávními osobami (zmocněnci), které se mají vykáhati písemnou nebo ústní plnou mocí před úřadem do protokolu danou.

(2) Obsah a rozsah oprávnění zastupovati se řídí ustanovením plné moci; pochybnosti, které o tom vzejdou, bud' te posuzovány podle předpisů soukromého práva.

(3) Úřad má zkoumati plnou moc z úřední moci; případné nedostatky bud' te odstraněny podle obdoby § 19, odst. 3.

(4) Úřad může výjimečně upustiti od výkazu plné moci, jestliže jde o zastoupení členy rodiny, příslušníky domácnosti, zaměstnavateli nebo zaměstnanci úřadu známými a není-li pochybnosti o trvání nebo rozsahu práva k zastupování.

(5) I když byl ustanoven zmocněnec, může zmocnitel sám učiniti prohlášení vlastním jménem vedle svého zmocněnce nebo na jeho místě a rovněž úřad si může vyžádati potřebné prohlášení přímo od zmocnitele. V pochybnosti platí prohlášení zmocnitelovo.

(6) Úřad může určitou osobu ze zastupování jako zmocněnce vyloučiti, jestliže by vystupováním takového zmocněnce účel řízení byl znesnadněn, ohrožen nebo mařen, musí však učiniti opatření, aby strana tím neutrpěla právní újmy.

(7) Pokoutníci úřadu známi nesmějí býti připuštěni k zastupování stran.

(8) I když si strana neustanoví pro určitou věc zmocněnce, může si přibrati právního neb odborného poradce a dostaviti se k úřadu v jeho průvodu.

§ 18.

Předpisy tohoto nařízení o stranách vztahují se obdobně též na jejich zástupce a zmocněnce.

ODDÍL 3.

Styk úřadu se stranami.

§ 19.

Podání.

(1) Podání (návrhy, žádosti, oznámení, odvolání, odpor a jiná sdělení) mohou býti, pokud správní předpisy jinak neustanovují, učiněna u úřadu písemně nebo telegraficky a, je-li to podle povahy věci možno, též ústně.

(2) Z podání má býti zřejmo, kdo je činí, případně kdo vystupuje jako zástupce nebo zmocněnec, o jakou věc jde a jaký návrh se činí. Nárok v podání uplaňovaný musí býti věcně odůvodněn tak, jak toho povaha případu vyžaduje, a musí býti připojeny neb aspoň navrženy potřebné důkazy. Písemné podání musí býti podatelem nebo zmocněncem vykázaným plnou mocí podepsáno vlastní rukou neb opatřeno znamením ruky, které ověří osoba čtení a písma znalá neb obecní orgán, při podáních u úřadu protokolovaných úřední orgán. Různé věci nebud' te spojovány v jednom podání.

(3) Úřad není oprávněn odmítnouti písemné podání jen pro formální vady, nýbrž má zaříditi z úřední moci jejich odstranění a uložiti k tomu cíli podateli přiměřenou lhůtu; stejně úřad uloží podateli, aby ve stanovené lhůtě potvrdil telegrafické podání písemně. Po bezvýsledném uplynutí lhůty bud' podání považováno za neučiněné. Na tento následek budiž osoba podání činící upozorněna. Byla-li formální vada odstraněna ve stanovené lhůtě, platí o podání, jako by bylo učiněno původně správně.

(4) Podání pocházející od pokoutníka úřadu známého může úřad, jemuž svědčí, vrátiti straně, aby je učinila do určité lhůty sama nebo zmocněncem. Je-li stanovená lhůta zachována, platí nové podání tak, jako by bylo učiněno v době původního podání.

Protokoly.

§ 20.

(1) O ústních podáních učiněných u úřadu, jakož i o úředních úkonech budiž sepsán protokol.

(2) Každý protokol má obsahovati:

1. místo, čas a předmět jednání;

2. označení úřadu a jména jednotlivých orgánů, kteří úřední jednání řídí nebo při něm působí, přítomných stran a jejich zá-

stupců nebo zmocněnců, jakož i svědků a znaleců, po případě tlumočnicků;

3. podpis úředních orgánů;

4. podpis stran a jiných vyslechnutých osob, případně znamení ruky, jež ověří orgán řídicí úkon nebo zapisovatel.

(3) V protokolu o ústním podání budiž uveden podstatný obsah ústního prohlášení.

(4) Protokoly o úředním úkonu buďte orgánem jej řídícím sepsány tak, aby podávaly přesně a stručně průběh a obsah jednání. V protokolu buďte zejména také zaznamenána veškerá rozhodnutí učiněná za úředního úkonu orgánem jej řídícím. Důležitá prohlášení stran, svědků a znaleců buďte sepsána co možná jejich vlastními slovy.

(5) Každý protokol případně jeho část (odstavec 6) budiž vyslechnutým osobám, pokud se toho výslovně nezřeknou, před připojením podpisu přečten.

(6) Odepřel-li někdo podpis nebo vzdálil-li se před ukončením protokolu nebo části protokolu obsahující jeho výpověď, má orgán úřední úkon řídicí tuto okolnost v protokole vyznačiti a uvést důvody, proč podpis byl odepřen.

(7) V protokole nesmí býti po podepsání nic podstatného měněno, mazáno ani škrtáno. Místa při sepisování přeškrtnutá mají zůstat ještě čitelná. Podstatné doplňky buďtež pojaty do dodatku k protokolu a zvláště potvrzeny.

§ 21.

Namítá-li někdo, že některé prohlášení bylo v protokolu sepsáno neúplně nebo nesprávně, buďtež tyto námítky v protokolu poznamenány i s důvody pro ně uvedenými.

§ 22.

Není-li výslovných námitek (§ 21), podává protokol sepsaný podle §u 20 plný důkaz o průběhu a obsahu úředního jednání. Důkaz opaku není vyloučen.

§ 23.

Nahlížení do spisů.

(1) Pokud není jinak ustanoveno, je úřad povinen dovoliti stranám, aby v úředních hodinách stanovených pro styk se stranami pod dohledem úředního orgánu nahlédly do spisů nebo částí spisů a činily si z nich opisy nebo výpisy, pokud jejich znalosti potřebují k hájení svých právních zájmů.

(2) Z nahlédnutí jsou vyloučeny vždy poradní protokoly; úřední referáty, návrhy vyřízení a jiné spisy (sdělení jiných úřadů, hlášení, zprávy a pod.) jsou z nahlédnutí vyloučeny, jestliže tomu brání veřejný zájem nebo byly-li by tím ohroženy oprávněné zájmy některé strany s předmětem spisů nesusouvisející nebo zájmy třetích osob. Z nahlédnutí nelze však vyloučiti spisy nebo jejich části, pokud obsahují zjištění okolností, které jsou podkladem rozhodnutí (§ 48, odst. 3).

(3) Všem stranám v řízení zúčastněným a jejich právním zástupcům musí býti k žádosti poskytnuta možnost nahlédnouti do spisů podle předchozích odstavců v stejném rozsahu.

(4) Osobě, která není stranou, může býti dovoleno nahlédnouti do spisů, osvědčí-li, že potřebuje jejich znalosti k hájení svých právních zájmů.

§ 24.

Obsílky.

(1) Úřad jest oprávněn předvolati osoby, které v jeho úředním obvodu se zdržují nebo vykonávají trvale výdělečnou činnost nebo povolání a jejichž přítomnost u úřadu považuje za nutnou; k ústnímu jednání může úřad předvolati i osoby bydlící v jiném úředním obvodu, může-li se tím urychlit a zjednodušiti řízení a může-li se to státi bez značných obtíží pro předvolanou osobu.

(2) V obsílce budiž uvedeno místo, doba a co možná i předmět úředního jednání, označení, v jaké vlastnosti se obesaný má dostaviti (jako strana, svědek, znalec atd.), které pomůcky a důkazy má s sebou přinést, a upozornění, zda se obesaný má dostaviti osobně. Konečně buďtež v obsílce označeny i následky, které by obesaného stihly, kdyby se bez důvodu a bez ospravedlnění nedostavil. Úřad může obesaného v obsílce také vybídnouti, aby buď do doby stanovené pro výslech sdělil úřadu okolnosti, jež úřad zjišťuje, nebo se k zjištění těchto okolností dostavil k úřadu v určenou dobu.

(3) Komu není nemocí, tělesnou vadou nebo jinými odůvodněnými překážkami zabráněno se dostaviti, jest povinen tak učiniti, pokud z obsahu obsílky nic jiného neplyne. Obesaný je povinen úřadu do čtyřiařtyř hodin po doručení obsílky odeslati oznámení o překážkách, pro něž mu není možno k úřadu se dostaviti. Nastala-li překážka později, buď oznámení odesláno ihned, jakmile nastala. Také o tom buď obesaný v obsílce poučen.

(¹) Kdo bez důvodu a bez ospravedlnění obsílce nevyhoví, může být k tomu přidržen pořádkovými pokutami (§ 124) nebo může být předveden (§ 125), a jde-li o obsílku k ústnímu jednání, může mu mimo to být uložena náhrada nákladů jednání zmařeného tím, že se k jednání nedostavil. Proti rozhodnutí o náhradě nákladů, může ten, kdo není ve věci zúčastněn jako strana, podati odvolání.

(²) Následky podle předchozího ustanovení mohou obeslaného stihnouti jen, bylo-li jimi v obsílce pohroženo a byla-li obsílka doručena do vlastních rukou.

(³) O obesílání osob exterritoriálních platí ustanovení mezinárodního práva.

ODDÍL 4.

O doručování.

Způsob doručení.

§ 25.

Úřad doručuje úřední spisy poštou, neuzná-li za vhodnější doručiti je sám, svými orgány neb obcí.

§ 26.

(¹) Doručiti jest v bytě, živnostenské provozně, obchodní místnosti, kanceláři nebo pracovním místě osoby, již má být doručeno (příjemce), a jde-li o advokáty a veřejné notáře, v jejich kanceláři. Doručení mimo tyto místnosti je platné, nebylo-li přijetí odepřeno.

(²) Není-li místností uvedených v odstavci 1, může se doručiti všude, kde doručovatel příjemce zastihne.

(³) Ustanovil-li si příjemce u poštovního úřadu osobu k přijímání docházejících zásilek, platí doručení této osobě za vykonané příjemci.

(⁴) Opustil-li příjemce dočasně své bydliště a zanechal-li v místě uvedeném v odstavci 1 neb u svého dodávacího poštovního úřadu adresu svého dočasného pobytu v tuzemsku, může být spis za ním zaslán.

Náhradné doručení.

§ 27.

(¹) Nezastihl-li doručovatel příjemce v místě uvedeném v § 26, odst. 1, může doručiti každému právě přítomnému dospělému příslušníku domácnosti příjemcovy nebo jeho za-

městnavateli nebo zaměstnanci, jsou-li doručovateli známi a jestliže neodmítnou spis přijmouti.

(²) Nezastihl-li doručovatel ani takové osoby, může doručiti podle ustanovení předchozího odstavce spis pronajimateli, který v témže domě bydlí, neb osobě jím ustanovené ke správě domu, rovněž v domě bydlící, jestliže tyto osoby jsou ochotny spis přijmouti.

(³) Úřad může na spise (obálce) označiti osoby, kterým se nesmí spis náhradně doručiti pro jejich zájem na věci nebo pro jiný vážný důvod.

§ 28.

(¹) Nelze-li doručiti způsobem naznačeným v §§ 26 a 27, budiž spis, který má být doručěn poštou, uložen u poštovního úřadu, jinak u obecního úřadu dodávacího místa a budiž to příjemci oznámeno vývěskem připevněným na dveře vchodu do bytu nebo do místnosti označené v § 26, odst. 1, nebo na dveře domu, v němž byt nebo místnost jest.

(²) Uložení spisu u poštovního neb obecního úřadu má účinek doručení. Poškození nebo stržení vývěsku nemá vlivu na platnost doručení.

§ 29.

Doručení do vlastních rukou.

(¹) Do vlastních rukou příjemcových budiž doručeno:

1. je-li to předepsáno,
2. je-li den doručení rozhodný pro počítání preklusivních lhůt nebo
3. nařídí-li to úřad ze zvláštních důvodů.

(²) Nezastihl-li doručovatel příjemce v některé z místností uvedených v § 26, odst. 1, zanechá v ní nebo připevní na její dveře písemné oznámení, v němž vyzve příjemce, aby v této místnosti byl přítomen k přijetí spisu v den a hodinu zároveň uvedenou. Nemůže-li mu ani pak být spis doručěn, doručí se podle ustanovení § 28, i když se příjemce o písemném oznámení nedověděl.

Ustanovení pro zvláštní případy.

§ 30.

(¹) Je-li strana zastoupena zmocněncem (§ 17), který má bydliště v tuzemsku, doručuje se spis jemu. Vedle toho však lze podle uvážení úřadu doručiti i straně samé; mimo obsílky pokládá se v takovém případě doru-

čení za vykonané, byl-li spis doručen zmocněnci.

(²) Má-li několik stran v řízení společného zástupce nebo zmocněnce, pokládá se spis za doručený všem stranám, jestliže bylo zástupci (zmocněnci) doručeno jedno vyhotovení spisu. Podalo-li několik stran společné písemné podání, platí v pochybnosti ten, jehož podpis je na prvním místě, a to v prvé řadě s pravé strany, za společného zmocněnce pro doručování.

(³) Úřad může, vyžaduje-li toho povaha věci, straně, která má bydliště (sídlo) mimo jeho úřední obvod, uložit, aby ve lhůtě jím určené jmenovala zmocněnce pro doručování, bydličního v obvodu úřadu, pro určitou nebo pro všechny jí se týkající věci, jež se stanou předmětem řízení u tohoto úřadu. Nevyhoví-li strana tomuto příkazu, může jí úřad ustanovit opatrovníka podle § 16. Toto ustanovení neplatí o doručování zaměstnancům československého státu ustanoveným v cizině; jim doručuje na žádost úřadu příslušné ministerstvo.

(⁴) Doručení úřadu, ústavu nebo podniku stane se dodáním spisu orgánu, který jest povolán přijímati spisy, anebo orgánu, který jest přítomen v úřadě (ústavu, podniku) a jest doručovateli znám. Za průkaz o doručení, není-li doručovacího lístku nebo knihy, platí tu den označený v otisku podacího razítka. Důkaz opaku jest přípustěn.

(⁵) O doručování osobám exterritoriálním a v budovách nebo místnostech exterritoriálních platí předpisy mezinárodního práva.

(⁶) Spisy, které mají býti doručeny osobám v činné službě vojenské nebo četnické, doručí se příslušnému velitelství.

§ 31.

Odepřel-li příjemce přijmouti spis, budiž spis zanechán v místě uvedeném v § 26, odst. 1, nebo uložen, doručuje-li se poštou, u poštovního, jinak u obecního úřadu. Zanechání nebo uložení spisu má účinek doručení.

§ 32.

Změnila-li strana mezi řízením byt nebo bydliště a neoznámila-li to úřadu, možno všecka další doručení, nelze-li nový byt zjistiti, provést na nebezpečí strany v dosavadním bytě nebo bydlišti způsobem uvedeným v §§ 27 a 28.

§ 33.

(¹) Osobám, jejichž pobyt přes konané šetření jest neznám, neb osobám, které nejsou úřadu známy, může býti doručeno, není-li ustanoven zástupce, zmocněnec neb opatrovník, veřejnou vyhláškou na úřední tabuli a doručení platí za vykonané, není-li ve správních předpisech jinak ustanoveno, když od vyhlášení na úřední tabuli příslušného úřadu uplynulo patnáct dnů, nebyla-li ovšem ve vyhlášce stanovena lhůta delší.

(²) Úřad může vyhlášku vyhlásiti také v obci veřejným vyvěšením a jinak způsobem v místě obvyklém.

(³) Poškození nebo stržení vyhlášky nemá vlivu na platnost doručení.

Průkaz o doručení.

§ 34.

(¹) Výkon doručení buď, kde je toho pro průkaz o doručení třeba, potvrzen osobou, jíž bylo doručeno, na doručovacím lístku (doručence) zapsáním data doručení a jejím podpisem, jakož i podpisem doručovatele. Odepřel-li osoba, jíž bylo doručeno, podpis nebo datum, buď to doručovatelem na lístku vyznačeno.

(²) Nemohlo-li býti doručeno osobě, které lze platně doručiti, potvrdí doručovatel okolnost, která má účinek doručení, na doručence zapsáním příslušného data a svým podpisem.

(³) Doručenka buď bez odkladu vrácena úřadu.

§ 35.

(¹) Řádně vyhotovená doručenka je formálním průkazem o doručení. Důkaz opaku je přípustěn.

(²) Jsou-li pochybnosti nebo není-li doručenky, lze doručení prokázati jiným vhodným způsobem.

ODDÍL 5.

Lhůty.

§ 36.

(¹) Při počítání lhůt, které jsou stanoveny podle dnů, nepočítá se den, do něhož spadá doba neb událost, jíž se má lhůta počínati.

(²) Lhůty stanovené podle týdnů, měsíců nebo roků končí se uplynutím onoho dne posledního týdne nebo měsíce, jenž svým jménem nebo číselným označením odpovídá dni,

kterého se lhůta počala. Chybí-li tento den v posledním měsíci, končí se lhůta uplynutím posledního dne tohoto měsíce.

(³) Počátek a běh lhůty se nestaví nedělemi nebo státně uznanými svátky a památnými dny. Případně-li poslední den lhůty na neděli, státně uznaný svátek nebo památný den Československé republiky nebo na všeobecný svátek státu, v němž strana bydlí, jest pokládati nejbližší den pracovní za poslední den lhůty.

(⁴) O dny poštovní (telegrafní) dopravy se lhůty, vyjímajíc případ uvedený v § 75, odst. 2, neprodlužují.

(⁵) Je-li pochybnost, považuje se lhůta za zachovanou, dokud se neprokáže opak.

ODDÍL 6.

Jistota, zabavení.

§ 37.

(¹) K zajištění účelu nebo podmínek řízení a jeho nákladů může úřad stranám uložit, aby složily jistotu v hotových penězích nebo může naříditi přiměřené zajištění jiného způsobu. Místo jistoty v hotových penězích může strana ji zříditi v cenných papírech požívajících sirotčí jistoty nebo znamenanych na tuzemské burse nebo ve vkladních knížkách tuzemských spořitelén, tuzemských ústavů peněžních, oprávněných přijímati peníze na vkladní knížky, nebo tuzemských úvěrních ústavů družstevních a jejich ústředí, podrobených předepsané zákonné revisi.

(²) Složení jistoty podle předcházejícího odstavce budiž uloženo, jen je-li to nutné nebo účelné a jen v rozsahu přiměřeném sledovanému účelu a poměrům strany. Složení jistoty nebudiž žádáno na stranách, které osvědčí, že by nemohly jistotu složit bez zkrácení nutné výživy potřebné pro ně a jejich rodiny (právo chudých).

(³) Bylo-li uloženo složit jistotu vzhledem k žádosti strany kdykoliv odvolatelné, budiž zároveň strana upozorněna v rozhodnutí, jímž se ukládá složit jistotu, že když by příkazu v dané lhůtě nevyhověla, bude se míti za to, že od návrhu ustoupila. Jinak se vykoná rozhodnutí ukládající složit jistotu podle ustanovení části druhé.

(⁴) Proti uložení jistoty lze podati odvolání. I když bylo podáno odvolání, může úřad v ří-

zení pokračovati, má-li to za nutné ve veřejném zájmu.

(⁵) Nedojde-li k splnění účelu, pro nějž jistota byla dána, vinou strany jistotu složivší, použije se dané jistoty k tomuto splnění; zbytek se vrátí straně, není-li ve správních předpisech ustanoveno, že má býti prohlášen za propadlý.

(⁶) Rovněž může úřad, pokud již správní předpisy zvláště tak neustanovují, k zabezpečení účelu řízení naříditi zabavení nebo jiné zajištění věcí, které podle správních předpisů mají býti prohlášeny za propadlé, mají se zničití neb učiniti nepotřebnými, dále předmětů, jichž je potřebí k vedení důkazu.

ODDÍL 7.

Pořádkové pokuty a pokuty pro svévoli.

§ 38.

(¹) K zajištění nerušeného chodu řízení může úřad nebo jeho orgán, který řídí úřední úkon, těm, kdo řízení ruší, po bezvysledném napomenutí uložit pořádkové pokuty do 2000 Kč, při nedobytnosti vězení do pěti dnů a po případě naříditi, aby se vzdělili. Vyloučí-li se takto strana nemající zastoupení nebo zmocněnec, jehož zmocnitel není přítomen, musí úřad učiniti opatření, aby strana tím neutrpěla právní újmy.

(²) Na zmocněnce, kteří jsou oprávněni strany zastupovati z povolání, budiž vedle jejich potrestání učiněno disciplinární oznámení. Veřejným orgánům, kteří podléhají disciplinárnímu (kárnému, kázeňskému) právu, nebudiž ukládána pořádková pokuta, nýbrž buď učiněno na ně disciplinární oznámení.

(³) Uložení pořádkové pokuty nevyklučuje trestní soudní stíhání pro týž čin.

§ 39.

Osobám, které svévolně zavdávají příčinu k řízení nebo je svévolně protahují, může úřad uložit pokutu pro svévoli až do 2000 Kč, při nedobytnosti vězení do pěti dnů. Ustanovení § 38, odst. 2, platí obdobně.

§ 40.

Proti uložení pořádkové pokuty nebo pokuty pro svévoli, lze se odvolati; odvolání proti uložení pořádkové pokuty nemá odkladného účinku.

HLAVA II.

ŘÍZENÍ DO VYDÁNÍ ZÁVĚREČNÉHO
ROZHODNUTÍ PRVNÍ STOLICE.

ODDÍL 1.

Všeobecné zásady.

§ 41.

Řízení se zavede z moci úřední nebo k návrhu.

§ 42.

Pokud podle správního předpisu nebo povahy věci nelze učiniti rozhodnutí již podle návrhu a předložených průkazů nebo podle spisů u úřadu se nacházejících, buď zjištěn skutkový podklad pro rozhodnutí a budiž při tom stranám dána příležitost, aby uplatnily svá práva a své právní zájmy.

§ 43.

Pokud správní předpisy neupravují řízení jinak, platí o řízení ustanovení této hlavy. Při tom úřad postupuje z úřední moci, určuje — šetře ustanovení tohoto nařízení — postup řízení, rozhoduje o tom, které důkazy mají být provedeny, může dále provést ústní jednání podle §§ 45 a násl. a hledí k tomu, aby řízením byl zjištěn stav věci směřodátný pro rozhodnutí a aby řízení bylo vedeno co nejúčelněji, nejrychleji, nejjednodušeji a nejlevněji.

§ 44.

(1) Úřad jest oprávněn pro své rozhodnutí učiniti si úsudek i o předběžných otázkách, o nichž jako o otázkách hlavních přísluší rozhodovati jiným úřadům nebo soudům.

(2) Úřad může však také řízení přerušiti až do pravoplatného rozhodnutí předběžné otázky příslušným úřadem nebo soudem, jestliže řízení o předběžné otázce u příslušného úřadu nebo soudu je již zahájeno nebo se mezi řízením zahájí. Úřad může také řízení přerušiti a uložit straně, aby do určité lhůty zahájení řízení navrhla, a po marném uplynutí lhůty v řízení pokračovati. V případech, kde úřad nesmí podle zákonných předpisů řešiti předběžnou otázku, budiž řízení přerušeno do rozhodnutí soudu nebo příslušného úřadu.

§ 45.

(1) K ústnímu jednání jest obeslati strany případně svědky nebo znalce, jejichž výslechu bude třeba.

(2) Ústní jednání budiž ustanoveno vždy tak, aby se obeslané osoby mohly k němu dostavit včas.

(3) Je-li třeba provést při ústním jednání důkaz místním ohledáním (§ 64), budiž ústní jednání provedeno zpravidla na místě samém, jinak u úřadu anebo na jiném místě, které jest podle povahy případu nejúčelnější.

(4) Obsílky k ústnímu jednání buďtež stranám doručeny podle § 29 a obsahujtež poučení o právních následcích nedostavení, uvedených v následujících odstavcích.

(5) Pokládá-li to úřad za nutné neb účelné, může vedle osobního obeslání známých stran vyhlásiti ustanovení ústního jednání ještě vývěskem na úřední tabuli, po případě v obcích nebo i v úředních (po případě i v jiných) novinách.

(6) K námitkám, které nebyly stranami, jimž byla obsílka doručena podle § 29, podány (písemně nebo ústně do protokolu) bez dostatečné omluvy nejpozději v den před ustanoveným ústním jednáním anebo předneseny při něm, se nepřihlíží.

(7) Zmešká-li bez dostatečné omluvy ústní jednání strana, k jejíž žádosti bylo řízení zavedeno, má se za to, že žádost vzala zpět, není-li ve veřejném zájmu třeba, aby se věc projednala.

(8) Mají-li býti pro ústní jednání vyloženy k nahlédnutí spisy nebo jiné pomůcky, buďtež v obsílce (vyhlášce) uvedeny též místo a čas, kde a kdy lze před ústním jednáním ve spisy a pomůcky nahlédnouti.

§ 46.

(1) Úřední orgán pověřený provedením ústního jednání zahajuje, řídí a ukončuje ústní jednání, uděluje slovo stranám, vyslýchá svědky a znalce; pečuje o to, aby věc byla úplně a do podrobná probrána, avšak také o to, aby jednání nebylo protahováno rozvlácnostmi nebo uváděním okolností a důkazů k věci nepatřících, nýbrž skončeno co možná bez přerušení při jediném ústním jednání.

(2) Po zahájení ústního jednání má úřední orgán je řídící především zjistiti, které osoby a v jaké vlastnosti (strana, svědek, znalec atd.) jsou přítomny i zda zástupci a zmocněnci stran se dostavivší jsou oprávněni k zastupování, a na to sděliti přítomným stručně, avšak výstižně a jasně předmět jednání.

(3) Úřední orgán ústní jednání řídící určuje pořad, v jakém předmět ústního jed-

nání má být probrán, zejména v jakém pořadí mají být strany slyšeny a důkazy prováděny, rozhoduje o připuštění nebo zamítnutí návrhů neb otázek stran, provádí připuštěné důkazy a pečuje otázkami stranám, svědkům a znalcům davanými, jakož i jiným způsobem o to, aby stav věci směřovatelný pro rozhodnutí byl zjištěn (§§ 42 a 43).

(4) Přítomným stranám budiž zachováno při ústním jednání právo na slyšení (§ 42). Strany jsou oprávněny činit návrhy věci se týkající a povinny uvádět k jich odůvodnění příslušné skutkové okolnosti. Rovněž mají strany právo vyjádřit se o návrzích, skutkových tvrzeních a právních vývodech jinou stranou přednesených a důkazech jí nabídnutých. Byly-li při ústním jednání nebo mimo ně provedeny důkazy, musí být výsledky všech provedených důkazů se stranami, pokud se toho nezreknu, sděleny a mají strany právo, aby se o výsledku provedených důkazů vyjádřily.

(5) Úřední orgán řídící ústní jednání jest oprávněn je odročiti nebo přerušiti. Bylo-li ústní jednání odročeno, má úřední orgán je řídící co možná ihned ustanoviti, kdy a kde bude v něm pokračováno, a přítomným to ústně oznámiti.

(6) Bylo-li ústní jednání odročeno, má úřední orgán je řídící na počátku nového ústního jednání stručně, avšak výstižně zopakovati výsledky dosavadního jednání a sděliti stranám výsledky důkazů mezi tím provedených a teprve potom v jednání pokračovati.

§ 47.

O každém ústním jednání je sepsati protokol podle ustanovení § 20. K němu buďte připojena jako přílohy písemná vyjádření a sdělení stran, protokoly o důkazech provedených mimo ústní jednání, zprávy, znalecké posudky atd.; seznam těchto příloh budiž uveden v protokole. Strany mají podávati svá vyjádření při ústním jednání zpravidla ústně.

ODDÍL 2.

Důkazní řízení.

Všeobecné zásady o důkazu.

§ 48.

(1) Skutečnosti všeobecně známé nebo známé úřadu z jeho vlastní úřední činnosti, jakož i skutečnosti, pro jejichž existenci sta-

noví zákon právní domněnku, nepotřebují důkazu. Důkaz opaku je připuštěn, pokud to zákon nevylučuje.

(2) Jinak úřad, přihlížeje k výsledkům řízení, volně ocení, zda má být nějaká skutečnost považována za prokázanou čili nic.

(3) Stranám musí být dána příležitost, aby nabyly vědomosti o výsledku provedeného důkazu, pokud se ho použije k odůvodnění v rozhodnutí (§ 70), a vyjádřily se o něm.

(4) Strany jsou povinny svá tvrzení, pokud je jim to možno, dokázati a za tím účelem dodat neb aspoň označiti úřadu důkazy jim známé.

§ 49.

Jako důkazu lze použiti všeho, co se hodí ke zjištění rozhodného stavu věci a je podle povahy případu potřebné. Důkaz výsledkem stran je nepřipustný.

Důkaz listinami.

§ 50.

(1) Listiny, které byly v předepsané formě zřízeny v tuzemsku některým veřejným úřadem v mezích jeho úředního oprávnění nebo od osoby veřejnou věrou nadané v oboru působnosti jí přikázaném (veřejné listiny), podávají úplný důkaz toho, co v nich úřadem úředně jest nařízeno nebo prohlášeno nebo úřadem neb osobou ke zřizování listin povolanou dosvědčeno. Totéž platí o listinách, které byly zřízeny sice mimo tuzemsko, avšak v mezích jejich úředních oprávnění veřejnými úřady neb orgány, které jsou podřízeny některému tuzemskému úřadu nebo vykonávají funkce československých zastupitelských úřadů.

(2) Pokud není v mezinárodních smlouvách jinak ustanoveno, mají listiny zřízené v cizině, které na místě, v němž byly zřízeny, platí za veřejné listiny a jako veřejné listiny tam požívají plné průvodnosti, předpokládají vzájemnost, průvodnost veřejných listin, jsou-li ověřeny příslušným úřadem neb orgánem československé republiky nebo veřejným úřadem neb orgánem vykonávajícím funkce československých zastupitelských úřadů.

(3) Stejnou průvodnost mají také jiné listiny, které jsou zákonnými předpisy prohlášeny za veřejné listiny.

(4) Důkaz o tom, že obsah listiny neodpovídá skutečnosti, jest připuštěn.

§ 51.

Soukromé listiny podepsané vydatelem neb opatřené jeho znamením ruky ověřeným soudem nebo veřejným notářem podávají, pokud není opak dokázán, úplný důkaz o tom, že prohlášení v nich obsažená pocházejí od vydatele.

§ 52.

(1) Je-li listina k důkazu potřebná v rukou třetí osoby, může úřad jí naříditi, aby ji předložila; odmítne-li předložiti listinu bez důvodu, stihnou ji následky neodůvodněného odepření svědectví.

(2) Třetí osoba může vydání listiny odepřiti z týchž důvodů, z kterých může býti odepřeno svědectví, a kromě toho i proto, že listinu chová jménem jiné osoby v řízení nezúčastněné.

(3) Tomu, kdo není v řízení zúčastněn jako strana, přísluší odvolání proti vyzvání, aby předložil listinu k důkazu potřebnou.

(4) O vyžádání listin uložených u soudů a veřejných úřadů, korporací a orgánů platí ustanovení § 13.

§ 53.

Je-li předložen místo listiny jen její neověřený opis, úřad volně ocení, pokud opisu lze dát víru jako původní listině.

§ 54.

Ustanovení o listinném důkazu platí obdobně také o přezvědných věcech (pomníků, hraničních znameních, meznících, cejchovních a značkových kůlech a pod.)

D ů k a z s v ě d k y.

§ 55.

Jako svědkové nesmějí býti vyslechnuti:

1. osoby, které nejsou s to své pozorování sděliti nebo v době, na kterou se má jejich výpověď vztahovati, nebyly způsobilé, aby vnímaly skutečnost, která má býti dokázána;

2. duchovní o tom, co jim bylo svěřeno při zpovědi nebo jinak pod pečetí duchovní mlčenlivosti;

3. osoby, které jsou ve státní službě nebo z ní vystoupily, jestliže by svou výpověď porušily povinnost úředního tajemství jim uloženou, pokud nebyly jí svým představeným zproštěny.

§ 56.

(1) Svědecká výpověď může býti odepřena:

1. k otázkám, na něž odpověď by způsobila přímo značnou majetkovou škodu nebo nebezpečí trestního stíhání svědkovi neb osobě jemu blízké neb osobě, jejímž zákonným zástupcem svědek jest, anebo jim byla k hanbě; osobami blízkými jsou osoby, k nimž je nebo byl ten, o něž jde, v takovém rodinném neb obdobném poměru, že by újmu jimi utrpěnou pocíťoval jako vlastní újmu;

2. k otázkám, na něž by svědek nemohl odpověděti, leč by porušil povinnost mlčenlivosti jemu uloženou a státem uznanou, které nebyl platně zproštěn, nebo leč by prozradil umělecké, výrobní neb obchodní tajemství;

3. jde-li o osoby, jež zastupují strany z povolání, o tom, co jim bylo jakožto zmocněncům stran od nich svěřeno.

(2) Výpověď o narození, sňatku a úmrtí osob označených v odstavci 1, čís. 1, nesmí býti odepřena pro nebezpečí majetkové škody.

(3) Chce-li svědek výpověď odepřiti, má důvody odepření uvést a, je-li třeba, osvědčiti.

(4) Odepře-li svědek výpověď bez důvodu, budiž postupováno podle ustanovení § 124; kromě toho může mu býti uložena náhrada nákladů způsobených neodůvodněným odepřením výpovědi. Proti uložení takové náhrady může svědek podati odvolání.

§ 57.

(1) Svědek buď na počátku svého výslechu dotázán na své osobní poměry pro výslech rozhodné, podle potřeby buď poučen o důvodech odepřiti výpověď a napomenut, že má vypovídati pravdu, že nesmí nic zatajiti a že má vypovídati tak, aby mohl svou výpověď, bude-li třeba, stvrditi slibem místo přísahy; při tom buď upozorněn na trestní následky křivé výpovědi (čl. 10, odst. 5, zákona).

(2) K udání pravdy mohou býti svědkové zavázáni, jde-li o zvlášť důležité rozhodné skutečnosti, vzetím do slibu místo přísahy před výslechem nebo po něm (§ 58).

(3) Osoby, které byly odsouzeny pro křivé svědectví nebo pro křivou přísahu (slib místo přísahy) nebo v době výslechu nedokončily čtrnáctého roku věku nebo pro slabost rozumu nemají dostatečné představy o podstatě a významu přísahy (slibu), nesmějí býti jako svědkové vzati do slibu místo přísahy.

(4) Jsou-li veřejní orgánové, kteří složili služební přísahu nebo slib, vyslýcháni jako svědkové o tom, co pozorovali ve službě, budiž jim místo vzetí do slibu připomenuta služební přísaha nebo slib.

(5) Svědkové buďtež zpravidla vyslýcháni jednotlivě za nepřítomnosti těch, kteří mají býti vyslechnuti po nich.

§ 58.

(1) Svědek potvrzuje svou výpověď tímto slibem místo přísahy: „Na svou čest a svědomí ujišťuji, že podle svého nejlepšího vědomí a svědomí vypovím (jsem vypověděl) čistou pravdu na otázky mi kladené a že, co se těchto otázek týče, nic nezamlčím (jsem nezamlčel)“.

(2) Neodůvodněné odepření slibu místo přísahy má stejný účinek jako neodůvodněné odepření svědecké výpovědi.

§ 59.

O svědeckém výsledku osob exterritoriálních a cizích konsulů platí předpisy mezinárodního práva.

§ 60.

(1) Svědecký výsledek může býti proveden i mimo ústní jednání.

(2) Ustanovení o svědeckém výsledku platí obdobně, bylo-li podle § 24, odst. 2, vyžádáno od svědka písemné sdělení o okolnostech, které úřad zjišťuje.

D ů k a z z n a l c i.

§ 61.

(1) Důkaz znalci se provádí, je-li ke zjištění skutkové podstaty třeba, aby nějaké skutečnosti nebo stavy byly poznány podle zvláštních odborných znalostí nebo zkušeností nebo aby ze skutečností nebo stavů takto seznáných byly stejným způsobem vyvoděny závěry.

(2) Jakožto znalců sluší použití především odborných orgánů přidělených úřadu nebo ustanovených pro úřad (úředních znalců). Nemá-li jich úřad po ruce nebo je-li to vzhledem k zvláštnostem případu nutno, lze za znalce přibrati i jiné osoby, zejména jsou-li ustanoveny veřejně k tomu, aby podávaly dobrá zdání žádaného druhu, nebo zabývají-li se veřejně vědou, uměním nebo živností, jejichž znalost jest předpokladem žádaného dobrého zdání nebo k jejichž vykonávání jsou veřejně ustanoveny nebo zmocněny.

(3) Kdo není podle § 62, odst. 3, vyloučen z podání znaleckého posudku nebo ho zproštěn, je povinen před úřadem jako znalec vypovídati. Odepřel-li znalec bez důvodu podati znalecký posudek, budiž postupováno podle ustanovení § 56, odst. 4.

(4) O znaleckém výsledku osob exterritoriálních a cizích konsulů platí předpisy mezinárodního práva.

§ 62.

(1) Nejsou-li neúřední znalci již všeobecně vzati do přísahy, buďtež před podáním znaleckého posudku vzati do slibu místo přísahy.

(2) Formule slibu místo přísahy zní:

„Já N. N. na svou čest a svědomí slibuji, že podám svůj znalecký posudek v otázkách mi předložených po přesném zkoumání bez jakékoli strannosti a vedlejších ohledů podle svého nejlepšího vědomí a svých odborných znalostí věrně a pravdivě.“ Ustanovení § 58, odst. 2, platí obdobně.

(3) Znalec je vyloučen z podání znaleckého posudku z důvodů, ze kterých jsou podjati úřední orgány podle § 11 a vyloučení svědkové z vydání svědectví. Namítá-li strana podjatost znalce, musí tak učiniti dříve, než znalec podal svůj znalecký posudek, po případě ihned, jakmile se dověděla o osobě znalce neb o důvodu vylučovacím. Znalec může odepřít podání znaleckého posudku z týchž důvodů, z kterých může svědek odepřít svědeckou výpověď.

§ 63.

(1) Počet a osoby znalců určuje úřad přihlížeje při tom k návrhům stran a povaze věci.

(2) Znalecký důkaz se provádí zpravidla při ústním jednání za účasti stran. Podle povahy věci lze však znalecký důkaz provést i mimo ústní jednání; také může úřad uložit úřednímu znalci, aby podal znalecký posudek na základě samostatného ohledání provedeného mimo ústní jednání.

§ 64.

D ů k a z o h l e d á n í m.

(1) K objasnění věci může úřad k návrhu nebo z úřední moci provést ohledání, a to, uzná-li toho potřebu, s přibráním znalců.

(2) Ohledání věci, která se k úřadu dá snadno dopravit, provede se u úřadu, jinak na místě samém.

(3) Každý, kdo je vlastníkem nebo držitelem věci, místností nebo pozemků, jež mají býti ohledány nebo v nichž jest věc, jež je předmětem ohledání, nebo přes něž je přístup k této věci, je povinen trpěti ohledání věci, místnosti nebo pozemku a dovoliti ne-

zbytný přístup do místnosti nebo na pozemek úředním orgánům, a uzná-li úřad to za nutné, i znalecům a stranám za tím účelem, aby ohledání mohlo být vykonáno.

(⁴) Vlastník (držitel) může odepřít splnění povinnosti podle předchozího odstavce, jestliže by ohledání jemu neb osobám jemu blízkým (§ 56, odst. 1, čís. 1) způsobilo přímo značnou majetkovou škodu nebo nebezpečí trestního stíhání nebo jim bylo k hanbě nebo jestliže by se ohledáním prozradilo umělecké, výrobní neb obchodní tajemství.

(⁵) Odepřel-li vlastník (držitel) bez důvodu vyhovět povinnosti jemu uložené v odstavci 3, postupuje se jako při neodůvodněném odepření svědectví.

(⁶) Úřad jest povinen dbáti toho, aby nebylo ohledání zneužito k porušení uměleckého, výrobního neb obchodního tajemství; za tím účelem může orgán ohledání řídicí protokolárně zavázati zúčastněné osoby výslovně k této povinnosti s upozorněním na trestní následky neuposlechnutí podle čl. 10, odst. 5, zákona.

(⁷) Byla-li vlastníku (držiteli) označenému v odstavci 3 způsobena ohledáním škoda, rozhodne úřad, žádá-li o to poškozený do patnácti dnů ode dne ohledání, o povinnosti k náhradě škody a o výši této náhrady. Z tohoto rozhodnutí je možno se odvolati.

(⁸) O ohledání v budovách a místnostech exterritoriálních platí ustanovení mezinárodního práva.

(⁹) Ohledání nemovitostí vojenských nebo vojskem obsazených, jakož i místností a věcí v nich, je dovoleno jen se souhlasem příslušného velitelství, které se co možná zúčastní ohledání svým zástupcem.

(¹⁰) Ohledání veřejných budov, jakož i místností a věcí v nich, dále k provozu určených budov a pozemků železnic sloužících veřejné dopravě jest dovoleno jen s vědomím příslušného úřadu, který se co možná zúčastní ohledání svým zástupcem.

§ 65.

O s v ě d ě n í.

Kdo má své tvrzení o některé okolnosti učiniti hodnověrným (osvědčiti), může k tomu použiti všech vhodných důkazů kromě těch, jež nelze bez průtahu provésti. Osvědčování není vázáno předpisy platnými pro dokazování.

H L A V A III.

SMÍR.

§ 66.

(¹) Stojí-li proti sobě dvě nebo více stran s nároky (zájmy) navzájem si odporujícími, má se úřad v kterémkoli stavu řízení pokusiti o to, aby došlo k vyrovnaní odporujících si nároků (zájmů) a uvedení jich v soulad s veřejným zájmem.

(²) O smírném urovnání věci se sepíše protokol, jehož opis se dodá stranám s rozhodnutím úřadu, že smír, pokud jde o veřejný zájem, se schvaluje.

H L A V A IV.

ROZHODNUTÍ.

§ 67.

(¹) Pokud správní předpisy neustanovují jinak, jest úřad, je-li nebezpečí v prodlení, oprávněn učiniti neodkladné rozhodnutí nejzávažnější předpisy o řízení.

(²) Proti rozhodnutí vydanému podle předchozího odstavce může strana u úřadu, který je vydal, podati do patnácti dnů od doručení (prohlášení) odpor, který nemá odkladného účinku.

(³) Úřad je povinen zahájit řízení do patnácti dnů ode dne, kdy odpor úřadu došel, jinak pozbuje rozhodnutí v odpor vzaté platnosti. K žádosti stran budiž okolnost, že rozhodnutí pozbylo platnosti, písemně stvrzena.

§ 68.

(¹) Každé rozhodnutí budiž označeno jako výměr, leč by šlo o rozhodnutí uvedené v § 74, odst. 3, na něž si mohou strany stěžovati toliko námitkami podle § 74, odst. 4.

(²) Rozhodnutí má obsahovati výrok, a pokud není jinak ustanoveno, odůvodnění, jakož i, nejde-li o rozhodnutí ústředního úřadu, poučení o opravném prostředku.

(³) V písemném rozhodnutí budiž označen úřad, který je vydává, uvedeno datum a připojen podpis úředního orgánu k tomu oprávněného. Podpis může být nahrazen ověřením kanceláře, že vyhotovení souhlasí s vyřízením.

§ 69.

(¹) Výrok má úplně vyřídit projednávanou věc a všechny návrhy stran, jakož i pří-

padnou otázku nákladů řízení, a to ve znění co možná stručném a zřetelném.

(2) Lze-li předmět jednání rozdělit podle několika bodů, může, je-li to účelné, býti rozhodnuto o některém z těchto bodů zvláště.

(3) Vyslovuje-li se povinnost něco plnit, buď ve výroku stanovena přiměřená lhůta ke splnění uložené povinnosti.

§ 70.

(1) V odůvodnění buďte shrnuty výsledky řízení a právní posouzení věci, případně i úvahy, jež rozhodovaly při oceňování důkazů.

(2) Odůvodnění není třeba, pokud se stranám v plném rozsahu vyhovuje a není námitek jiné strany nebo není-li úřad povinen sdělovati, z kterých důvodů rozhodl, pokud mu přísluší vyhověti nebo nevyhověti podle volné úvahy, správním předpisem neomezené.

§ 71.

(1) Poučení o opravném prostředku má obsahovati údaj, je-li rozhodnutí konečné, či zda se lze z něho odvolati, v které lhůtě a u kterého úřadu.

(2) Nesprávné nebo neúplné poučení nemůže býti straně na újmu.

(3) Bylo-li však dáno straně nesprávné poučení, že rozhodnutí je konečné, nebo nebylo-li straně dáno poučení vůbec, platí ustanovení § 84, odst. 1, čís. 2 a 3. Nebyla-li v poučení uvedena odvolací lhůta, může strana do patnácti dnů buď podati odvolání nebo žádati, aby rozhodnutí bylo doplněno poučením o opravném prostředku.

§ 72.

(1) Výměr (§ 68, odst. 1) se vydává vždy písemně, pokud se jinak nestanoví. Jiná rozhodnutí lze prohlásiti ústně. Obsah ústního rozhodnutí buď zapsán do protokolu o jednání, při němž rozhodnutí bylo prohlášeno, nebo v samostatném protokolu. Strany mohou žádati, aby ústně prohlášené rozhodnutí jim bylo dodáno ještě písemně.

(2) Rozhodnutí je vydáno, pokud ve správních předpisech není ustanoveno jinak, doručení písemného jeho vyhotovení, bylo-li prohlášeno ústně v přítomnosti stran, ústním prohlášením.

§ 73.

Chyby ve psaní nebo v počtech, jakož i jiné patrné nesprávnosti v rozhodnutí nebo

v jeho vyhotovení může úřad kdykoli z úřední moci nebo k návrhu opravit.

HLAVA V.

ODVOLÁNÍ.

§ 74.

(1) Pokud opravný prostředek není vyloučen, mohou se strany z rozhodnutí odvolati.

(2) Odvolání není již přípustno, jestliže se strany po doručení (prohlášení) rozhodnutí písemně nebo do protokolu vzdaly odvolání.

(3) Z rozhodnutí, která byla vyvolána projednáním určité věci a jež úřad učiní za řízení, lze podati odvolání, jen když je to výslovně připuštěno.

(4) Pokud proti rozhodnutím zmíněným v odstavci 3 není přípustno samostatné odvolání, mohou si strany do nich stěžovati buďto samostatnými námitkami nebo v odvolání podaném do závěrečného rozhodnutí, t. j. rozhodnutí, kterým se vyřizuje věc projednávaná v řízení, v jehož průběhu naříkané rozhodnutí bylo učiněno. O samostatných námitkách rozhodne úřad, dojdou-li včas, v závěrečném rozhodnutí. Dojdou-li takovéto námitky později, avšak v odvolací lhůtě, připojí je úřad k odvolání podanému proti závěrečnému rozhodnutí nebo naloží s nimi jako s odvoláním.

§ 75.

(1) Odvolací lhůta činí ve všech případech patnáct dnů ode dne vydání (§ 72, odst. 2) rozhodnutí v odpor vzatého.

(2) Lhůta je zachována, bylo-li odvolání v odvolací lhůtě podáno na poštu k dopravě úřadu, u něhož odvolání má býti podáno.

(3) Odvolací lhůty v řízení volebním a podle § 6 zákona ze dne 7. prosince 1921, č. 464 Sb. z. a n., o pohřbívání ohněm, zůstávají nedotčeny.

§ 76.

Odvolání jest podati vždy u úřadu, který ve věci rozhodl v první stolici.

§ 77.

(1) Pokud se jinak nestanoví, má včas podané odvolání odkladný účinek.

(2) Úřad může tento účinek vyloučiti, jestliže okamžitý výkon jest odůvodněn nebezpe-

čím v prodlení v zájmu strany nebo naléhavým zájmem veřejným.

(3) Rozhodnutí, jímž se vylučuje odkladný účinek odvolání, buď pojato co možná již do rozhodnutí, které se vydává ve věci, jinak buď učiněno po podání odvolání.

(4) Proti rozhodnutí, jímž se vylučuje odkladný účinek odvolání, není odvolání přípustno.

§ 78.

(1) Odvolání, jež bylo podáno opožděně nebo není přípustné, odmítne úřad, u něhož odvolání má být podáno (§ 76).

(2) Jinak může o odvolání rozhodnouti toliko odvolací úřad. Dospěl-li však úřad, který vydal rozhodnutí, k názoru, že odvolání by se mohlo vyhověti, může sám vyhověti odvolacímu návrhu a vyřídit odvolání, nedotýká-li se rozhodnutí v odpor vzaté nikoho jiného než odvolatele.

§ 79.

Byly-li v odvolání uvedeny nové skutečnosti nebo navrženy nové důkazy, má úřad o tom, pokud nejsou novoty vůbec vyloučeny, ihned vyrozuměti odvolatelovy odpůrce a dáti jim příležitost, aby se v přiměřené, patnáct dnů nepřesahující lhůtě k němu vyjádřili, s upozorněním, že nebude hleděno na vyjádření došlá po stanovené lhůtě.

§ 80.

(1) Není-li odvolání odmítnuto jako opožděné nebo nepřípustné, má odvolací úřad zpravidla rozhodnouti ve věci samé.

(2) Je-li třeba, aby řízení bylo doplněno, dá je odvolací úřad doplniti nebo je doplní sám, zejména uspořídá-li se tím čas a náklady.

(3) Je-li stav věci podle spisů tak nedostatečný, že je nevyhnutelné provésti neb opakovati ústní jednání, má odvolací úřad zrušiti v odpor vzaté rozhodnutí a vrátiti věc úřadu první stolice, aby ji znovu projednal a vydal nové rozhodnutí.

§ 81.

(1) Odvolací úřad, rozhoduje o odvolání, jest oprávněn nahraditi jak výrok, tak i odůvodnění nižšího úřadu svým výrokem neb odůvodněním a podle toho v odpor vzaté rozhodnutí v každém směru změnit nebo doplniti.

(2) Ve věci, na jejímž konečném vyřízení není veřejný zájem zúčastněn, jest odvolací úřad, pokud není jinak stanoveno, vázán návrhem odvolání a může změnit rozhodnutí

v neprospěch odvolatele jen k odvolání odpůrcovu souběžně projednávanému.

§ 82.

Předpisy hlavy II až IV platí obdobně i pro odvolací řízení. Potvrzuje-li se rozhodnutí z důvodů v něm uvedených, stačí odkázati na tyto důvody.

HLAVA VI.

ZRUŠENÍ A ZMĚNA ROZHODNUTÍ MIMO ODVOLACÍ ŘÍZENÍ.

§ 83.

Zrušení nebo změna z moci úřední.

Dosavadní právo úřadu rušiti nebo měnit pravoplatné rozhodnutí z úřední moci zůstává nezměněno.

Navrácení v předešlý stav.

§ 84.

(1) Pro zmeškání procesního úkonu nebo úředního jednání budiž k návrhu strany, které vznikla ze zmeškání právní újma, povoleno navrácení v předešlý stav;

1. jestliže strana osvědčí, že jí bylo nepředvidatelnou nebo neodvratitelnou událostí bez její viny znemožněno, aby dodržela lhůtu nebo se dostavila k jednání, nebo

2. jestliže strana zmeškala odvolací lhůtu proto, že rozhodnutí obsahovalo nesprávné poučení, že rozhodnutí je konečné, nebo

3. jestliže strana zmeškala odvolací lhůtu proto, že rozhodnutí neobsahovalo poučení o opravném prostředku vůbec.

(2) Pro zmeškání lhůty k návrhu na navrácení v předešlý stav je navrácení v předešlý stav nepřípustno.

(3) Návrh na navrácení v předešlý stav nelze opírat o okolnosti, které úřad již dříve uznal pravoplatně za nedostatečné, aby na jejich základě povolil prodloužení zmeškané lhůty neb odložení zmeškaného jednání.

§ 85.

(1) Návrh na navrácení v předešlý stav buď podán, jde-li o případ § 84, odst. 1, čís. 1, do patnácti dnů poté, kdy odpadla překážka, jde-li o případ § 84, odst. 1, čís. 2 a 3, do patnácti dnů poté, kdy se strana dověděla o pří-

pustnosti odvolání, ve všech případech však nejdéle do šesti měsíců po uplynutí zmeškané lhůty nebo po ukončení zmeškaného jednání. Návrh budiž podán u úřadu, u něhož měl být zmeškaný úkon předsevzat neb u něhož zmeškané jednání se konalo. Tento úřad je povolán také k tomu, aby rozhodl o návrhu na navrácení v předešlý stav. Byl-li zmeškán procesní úkon, má strana zároveň s návrhem na navrácení v předešlý stav dodatečně vykonati zmeškaný úkon.

(2) Návrh na navrácení v předešlý stav má odkladný účinek jako odvolání; podáním návrhu na navrácení v předešlý stav pro zmeškání ústního jednání se však neprodlužuje lhůta k podání odvolání proti rozhodnutí, které bylo vydáno následkem tohoto zmeškání.

(3) Byl-li zamítnut návrh na navrácení v předešlý stav pro zmeškání odvolací lhůty, odmítne úřad odvolání ve věci jako opožděné; jinak budiž o odvolání strany navrhuující navrácení v předešlý stav rozhodnuto teprve, až bude rozhodnuto o tomto jejím návrhu.

(4) Z rozhodnutí, jímž se návrh na navrácení v předešlý stav zamítá, lze se odvolati.

Obnova řízení.

§ 86.

(1) Řízení ukončené pravoplatným rozhodnutím budiž na návrh strany obnoveno:

1. zjistilo-li se, že listina, o níž se rozhodnutí opírá, byla podvržena nebo zfalšována nebo že výpověď svědka nebo znalce, o níž se rozhodnutí opírá, byla křivá nebo že rozhodnutí bylo přivedeno jiným soudně trestným činem, nebo

2. vyšly-li najevo nové skutečnosti nebo důkazy, které mohly mít podstatný vliv na obsah výroku rozhodnutí a nemohly být v řízení uplatněny bez viny strany, anebo

3. záviselo-li rozhodnutí na posouzení předběžné otázky a rozhodl-li příslušný úřad (soud) dodatečně o ní v podstatných bodech jinak.

(2) Z důvodů uvedených v odstavci 1 může úřad také naříditi z úřední moci obnovu řízení ukončeného pravoplatným rozhodnutím, leč by šlo o věc, na jejímž konečném vyřízení není zúčastněn veřejný zájem.

§ 87.

(1) Návrh na obnovu řízení jest podati do patnácti dnů ode dne, kdy se strana dověděla

o důvodu obnovy, nejdéle však do tří roků od doručení (prohlášení) rozhodnutí.

(2) Úřad může naříditi obnovu řízení z úřední moci do tří roků od vydání rozhodnutí, později pak jen z důvodů uvedených v § 86, odst. 1, čís. 1.

§ 88.

(1) Návrh na obnovu řízení sluší podati u úřadu, který o věci rozhodl v první stolici. Navrhující strana je povinna v návrhu náležitě osvědčiti okolnosti obnovu odůvodňující.

(2) Rozhodnouti o obnově řízení přísluší úřadu, jehož rozhodnutí se důvod obnovy týká, a týká-li se důvod obnovy řízení ve dvou stolicích, úřadu první stolice.

(3) Rozhodnutí, jímž se povoluje nebo nařizuje obnova řízení, lze bráti v odpor až v odvolání z rozhodnutí, jež bude ve věci vydáno v obnoveném řízení.

(4) Z rozhodnutí, jímž se návrh na obnovu řízení zamítá, lze se odvolati.

§ 89.

(1) V rozhodnutí povolujícím nebo nařizujícím obnovu budiž vysloveno, pokud má být řízení obnoveno.

(2) Dřívější šetření a provádění důkazů, jež nejsou dotčena důvody pro obnovu řízení, nebudou opakována.

(3) O otázce, od které doby má mít účinek rozhodnutí vydané následkem obnovy, rozhodne úřad podle okolností případu.

(4) Povolení obnovy řízení má odkladný účinek jako odvolání.

ČÁST DRUHÁ.

VYKONÁVACÍ (EXEKUČNÍ) ŘÍZENÍ.

HLAVA I.

VŠEOBECNÁ USTANOVENÍ.

§ 90.

(1) Vykonatelná rozhodnutí úřadů (§ 1) jsou exekuční tituly a vykonávají se, je-li jejich výkon ve veřejném zájmu, z úřední moci, jinak jen k návrhu strany, politickou nebo soudní exekucí.

(2) Vykonatelná rozhodnutí, opatření, nálezy, usnesení, platební výměry a výkazy nedo-

platků jiných úřadů a orgánů, pro které se poskytuje zvláštními předpisy výkon politickou exekucí, vykonávají se politickou exekucí jen k návrhu. Navrhující úřad (strana) jest povinen prokázati vykonatelnost.

§ 91.

(1) Vykonatelná jsou rozhodnutí, proti nimž není připuštěn opravný prostředek nebo při nichž opravný prostředek nemá odkladného účinku.

(2) Vykonatelnost rozhodnutí uvedených v § 90, odst. 1, potvrzuje úřad, před kterým se řízení konalo v první stolici. Tento úřad zařídí výkon politické exekuce nebo navrhne povolení soudní exekuce (§ 93, odst. 2).

§ 92.

Jakožto exekuční úřady jsou k výkonu politické exekuce povolány okresní úřady. Příslušnost exekučního úřadu se určuje, jde-li o exekuci na věci, podle místa, kde tyto věci jsou při zahájení exekuce, jinak podle §§ 7 a 9.

§ 93.

(1) Podle ustanovení článku 12 zákona jsou exekuční tituly uvedené v § 90, odst. 1, exekučními tituly ve smyslu exekučního řádu (zákona), a to, i když pro ně soudní exekuce není výslovně připuštěna zvláštním ustanovením.

(2) O povolení soudní exekuce zakročí úřad. Úřad má v soudním exekučním řízení postavení vymáhajícího věřitele, jen nejde-li o plnění, která se vymáhají jen k návrhu strany. Pokud je strana oprávněna zakročiti přímo o povolení soudní exekuce, stanoví zvláštní předpisy.

(3) Soudní exekuce se koná podle ustanovení exekučního řádu (zákona), politická exekuce podle následujících ustanovení.

§ 94.

(1) K zajištění peněžních plnění může být nařízena exekuce podle exekučních titulů ve smyslu § 90, odst. 1 a 2, i dříve, nežli se staly vykonatelnými, nebo před uplynutím lhůty pro plnění, bylo-li by jinak splnění nároku zmařeno nebo značně ztíženo. Jde-li o plnění, která se vymáhají jen k návrhu, musí oprávněná strana osvědčiti toto nebezpečí.

(2) O exekuci k zajištění platí obdobně ustanovení této části o exekuci k dobytí peněžních plnění s tou odchylkou, že kromě ne-

bezpečí zkázy nesmějí se zpeněžit věci, na něž se vede exekuce, a že nemůže býti výtěžek exekuce vydán vymáhající straně (navrhujícímu úřadu), dokud se rozhodnutí nestalo vykonatelným.

§ 95.

(1) Je-li jisto neb aspoň pravděpodobno, že strana je povinna plniti, může úřad příslušný k rozhodnutí i před vydáním rozhodnutí o nároku naříditi z úřední moci nebo k návrhu přiměřené prozatímní opatření, je-li nebezpečí, že by povinná strana zavlékla jmění exekuci podléhající nebo že by z jiného důvodu bylo splnění nároku zmařeno nebo značně ztíženo.

(2) Prozatímní opatření nařízené k návrhu může býti vázáno podmínkou, že navrhovatel složí jistotu za škodu, která by vznikla odporci výkonem prozatímního opatření, když by nárok navrhovatelův nebyl uznán.

(3) Prozatímní opatření budiž obmezeno přiměřenou lhůtou, která může býti prodloužena, jen když navrhovatel nemohl ve lhůtě svůj nárok bez své viny exekucí uplatniti.

§ 96.

(1) Než se zavede vlastní exekuční řízení, budiž vždy vydán a do vlastních rukou povinné strany doručen příkaz k plnění. Není-li tento příkaz pojat již do rozhodnutí, buďtež v něm uvedeny:

1. data rozhodnutí, jímž plnění bylo uloženo,
2. druh a výše plnění,
3. lhůta, do níž má býti plněno,
4. následky, jež neplnění má v zápětí.

(2) Nebylo-li příkazu ve stanovené lhůtě buď zcela nebo z části vyhověno, vymůže úřad, neshledá-li snad podané námitky odůvodněnými, z úřední moci splnění politickou nebo soudní exekucí.

§ 97.

Pro politické exekuční řízení platí, pokud se z této části jinak nepodává, obdobně předpisy části první.

§ 98.

(1) Zjistí-li se, že je vedena proti téže osobě pro různá plnění na tytéž věci zároveň soudní i politická exekuce, budiž za provedení exekuce požádán soud.

(2) Je-li proti téže osobě pro totéž plnění

vedena soudní i politická exekuce, budiž politická exekuce zastavena.

§ 99.

Při provádění politické exekuce budiž použito exekučního prostředku, který exekuta nejméně postihuje a vede ještě k cíli.

§ 100.

(1) Proti vojenským osobám a příslušníkům četnictva, jakož i proti veřejným zaměstnancům a zaměstnancům veřejných dopravních podniků smí býti započat výkon exekuce, konají-li právě službu, teprve, když bylo jejich představenému oznámeno, že byla exekuce nařízena.

(2) Ve vlastnictví ústavu, který je pod státním dozorem a slouží veřejné dopravě, smějí býti vykonány exekuční úkony, které by snad mohly rušiti veřejnou dopravu, toliko ve srozumění s dozorcím úřadem a s omezeními, o kterých tento úřad uzná, že jich vyžaduje veřejná doprava.

(3) V budovách vojenských nebo vojskem obsazených mohou býti exekuční úkony vykonány teprve, když to bylo oznámeno veliteli budovy nebo jeho zástupci, kteří mohou k výkonu přiděliti vojenskou osobu.

(4) Proti osobám exterritoriálním a v budovách nebo v místnostech exterritoriálních mohou býti exekuční úkony vykonány, jen pokud to mezinárodní právo připouští a jen v přítomnosti zástupce ministerstva zahraničních věcí.

HLAVA II.

POLITICKÁ EXEKUCE.

ODDÍL 1.

Exekuční orgány, zrušení a odložení exekuce

§ 101.

(1) Exekuční úřad, prováděje politickou exekuci, jest oprávněn použiti svých vlastních orgánů, orgánů ustanovených k berní exekuci, obecních orgánů a jako asistence při provádění exekuce součinnosti bezpečnostních orgánů, podle potřeby i vojska.

(2) Vykonává-li se politická exekuce orgány ustanovenými k berní exekuci, postupují tyto orgány podle předpisů platných pro provádění berní exekuce.

§ 102.

(1) Exekuční úkony buďtež zrušeny, jestliže nastaly okolnosti, pro které exekuce pozbyla podkladu, zejména předložil-li se průkaz, že uložené plnění bylo provedeno, neb upustil-li oprávněná strana od vymáhání, dále zjistilo-li se, že exekuce nebyla vůbec přípustna nebo že byla vedena proti osobě, která není povinna plniti.

(2) Exekuční řízení budiž odloženo, předložil-li se průkaz, že pro uložené plnění byl povolen odklad.

ODDÍL 2.

Exekuce pro peněžní plnění.

Všeobecná ustanovení.

§ 103.

Uložené peněžní plnění vynutí se zabavením a nuceným prodejem hmotných movitých věcí dlužníkových.

§ 104.

Věci vyloučené ze soudní exekuce jsou vyloučeny i z politické exekuce.

Zabavení.

§ 105.

Exekuční zabavení movitých věcí nařídí exekuční úřad zvláštním písemným příkazem orgánu, který má zabavení provésti. Tento orgán (exekuční orgán) doručí příkaz dlužníkovi před samým zabavováním.

§ 106.

(1) Exekuční orgán zabaví dlužníkovy věci v hodnotě stačící na zaplacení vymáhané částky a exekučních nákladů. Za tím účelem exekuční orgán prozatímně odhadne zabavené věci. Výběr je ponechán exekučnímu orgánu, na přání dlužníkovy buď však co možná vzat zřetel.

(2) Je-li některá dlužníková věc u třetí osoby, může býti zabavena jen s jejím souhlasem.

§ 107.

(1) Zabavení se vykoná tím způsobem, že exekuční orgán zabavené věci zapíše a popíše v protokolu (zájemní protokol).

(2) O zabavení buď uvědoměn dlužník; nebyl-li zabavení přítomen ani při něm za-

stoupen, budiž zpraven o tom, které věci byly zabaveny, a budiž, pokud se věci ponechávají v jeho opatrování, upozorněn na následky, které by mělo bezprávné odstranění, poškození nebo jiné znehodnocení zabavených věcí.

(3) Zabavením se nabývá zástavního práva na zabavené věci pro vymáhanou pohledávku.

§ 108.

(1) Zabavené věci bud'te zajištěny takto:

1. hotové peníze a cenné papíry bud'te převzaty exekučním orgánem a odevzdány exekučnímu úřadu;

2. jiné věci bud'te ponechány v opatrování dlužníkově.

(2) Je-li obava, že věci uvedené pod čís. 2 nebudou vzhledem k osobě dlužníkově u něho v bezpečí, bud'te bezpečně uzavřeny a uzávěrka bud' opatřena úřední pečeti nebo bud'te jinak bezpečně uschovány.

(3) V zájemním protokolu bud' uvedeno, co bylo zařízeno pro zajištění zabavených věcí.

§ 109.

Namítá-li dlužník, že věc je vyloučena z exekuce (§ 104) nebo že zabavení bylo vykonáno ve větším rozsahu, než je uveden v § 106, odst. 1, nebo tvrdí-li, že zabavená věc mu nenáleží, nebo vznesou-li třetí osoby námitku, že jim přísluší na zabavenou věc právo, které nedopouští exekuci, bud' to v protokolu vyznačeno.

§ 110.

Nebyly-li u dlužníka nalezeny věci způsobilé k zabavení, bud' to vyznačeno v protokolu a bud' zároveň pokud možno uvedeno, zda, kde a jaký movitý nebo nemovitý majetek má dlužník jinde.

§ 111.

Zájemní protokol bud' předložen exekučnímu úřadu.

§ 112.

(1) Nebyly-li námitky proti zabavení podle § 109 pojaty do zájemního protokolu, mohou býti podány u exekučního úřadu. Tyto námitky, jakož i námitky podle § 109 bud'te osvědčeny.

(2) Shledá-li úřad, že na zabavenou věc přísluší třetím osobám právo, které nedopouští exekuci, zruší zabavení věci; neshledá-li

toho, určí straně činící námitky přiměřenou lhůtu, ve které se má obrátiti na pořad soukromého práva, a může po marném uplynutí této lhůty v exekučním řízení pokračovati, jinak odloží další řízení až do pravoplatného soudního rozhodnutí o právu třetích osob nedopouštějícím exekuci.

§ 113.

Nucený prodej.

(1) Exekuční úřad nařídí nucený prodej zabavených movitých věcí tak, aby mezi zabavením a prodejem (dražbou) uplynuly aspoň tři týdny. Jsou-li podány námitky, lze k prodeji přikročiti teprve, když byly pravoplatně zamítnuty. Na dřívější dobu může býti dražba nařízena, dá-li dlužník k tomu souhlas nebo byly-li zabaveny věci, které podle své povahy, jsouce déle uschovány, snadno se kazí nebo které by odkladem prodeje pozbyly značné ceny, nebo způsobilo-li by delší uschování zabavené věci nepoměrné náklady.

(2) Vážnou-li na věci jiná práva zástavní, bud' prodej nařízen, lze-li očekávat, že výtěžek prodeje bude větší, než je hodnota nároku ze staršího zástavního práva a exekučních nákladů.

(3) Zabavené cenné papíry a jiné věci mající bursovní nebo tržní cenu prodají se z volné ruky v místě, kde jsou, podle bursovní nebo tržní ceny, jakou mají v čas prodeje; nelze-li jich tam prodati, prodají se v místě, v němž je bursa nebo trh, kde se s takovými věcmi obchoduje.

(4) Svědčí-li cenný papír určité osobě, je exekuční úřad oprávněn vymoci jeho přepsání na nabyvatelovo jméno a vydati s právním účinkem místo dlužníka všechna listinná prohlášení, jichž jest ke zcizení třeba.

(5) Ostatní zabavené věci se prodají veřejnou dražbou.

§ 114.

Dražební vyhláška.

(1) Dražební řízení se zahájí vydáním dražební vyhlášky.

(2) Dražební vyhlášku vydá exekuční úřad a uvede v ní:

1. místo, den a hodinu dražby,
2. věci, jež budou prodávány, podle druhu a případně podle odhadní ceny,
3. místo a čas, kde věci mohou býti prohlédnuty.

(3) Vyhláška se vyvěsí na úřední tabuli exekučního úřadu, jakož i na úřední tabuli obce, v níž dražba se má konati a v níž věci jsou, podle potřeby i v okolních obcích.

(4) Opis vyhlášky se doručí dlužníkovi, dále osobám, kterým přísluší věcná práva na zabavených věcech, pokud jsou exekučnímu úřadu známy.

§ 115.

Místo dražby.

Dražba se vykoná v místě, kde zabavené věci jsou. Je-li pravděpodobno, že se v jiném místě dosáhne lepšího výsledku, lze dražbu vykonati v tomto místě.

Dražba.

§ 116.

(1) Dražbu vykoná, neurčí-li exekuční úřad k tomu někoho jiného, orgán, který vykonal zabavení.

(2) K dražbě buď přibrán způsobilý, co možná, soudní znalec, který jednotlivé dražené věci odhadne. U věcí z drahých kovů buď udána také kovová hodnota.

(3) Drahocenné věci, sklady zboží a jiné věci, které nelze odhadovati při dražbě, buďtež odhadnuty zpravidla již před dražbou.

(4) Věci menší hodnoty, jejichž cena je běžná nebo jest určena sazbami nebo směrnici, není třeba odhadovati. Vyvolací cenu určí tu exekuční orgán sám.

§ 117.

(1) Zabavené věci se draží jednotlivě nebo, prodávají-li se věci téhož druhu ve větším množství, také v souhrnných položkách. Při tom se udá jejich odhadní hodnota (vyvolací cena).

(2) Dražení smí začíti teprve půl hodiny poté, na kdy byl stanoven počátek dražby. Dražitelé neskládají záruky (vadia).

(3) Pořadí, v kterém se jednotlivé věci mají prodávati, určí exekuční orgán, přihlížeje co možná k přáním dlužníkovým.

(4) Dražiti nesmí dlužník ani vlastním ani cizím jménem, dále exekuční orgán, který dražbu provádí, ani jeho příslušníci (§ 11, odst. 1, čís. 1 a 2); dlužníkovi zástupci nebo zmocněnci nesmějí dražiti pro něho. Jednání proti předchozímu ustanovení jsou neplatna.

§ 118.

(1) K podáním pod třetinu vyvolací ceny nebudiž přihlíženo. Ustanovil-li exekuční úřad nejnižší podání nad třetinu vyvolací ceny, je tato vyšší částka rozhodná.

(2) Věci z drahých kovů nesmějí býti přilepny za nižší podání, než jest jejich kovová hodnota.

(3) Exekuční orgán řídící dražbu oznámí vedle vyvolací ceny nejnižší přípustné podání a kovovou hodnotu věcí z drahých kovů.

§ 119.

(1) Dražba se koná, dokud dražitelé činí vyšší podání. Na žádost může býti jednotlivým dražitelům povolena krátká lhůta na rozmyšlenou.

(2) Nebylo-li přes dvojí vyzvání více podáno, oznámí exekuční orgán ještě jednou hlasitě poslední podání a přilepne věc dražiteli, který podal nejvíce.

(3) Vydražené věci se vydají vydražiteli jen za hotové. Vydražitel nemá nároku na správu pro vadu vydražených věcí.

(4) Nezaplatí-li vydražitel kupní cenu do konce dražby, draží se věc jemu přilepnutá znovu. Při tom nesmí již dřívější vydražitel dražiti; ručí za případný schodek na nejvyšším podání, nemá však nároku na to, oč bylo při opětné dražbě více strženo.

(5) Výši schodku stanoví exekuční úřad.

§ 120.

(1) Dražba budiž skončena, jakmile dosažený výtěžek stačí, aby byly uhrazeny náklady exekuce, pohledávky, které mají býti uspokojeny před pohledávkou vymáhanou politickou exekucí, jakož i tato pohledávka.

(2) Totéž se stane, složí-li dlužník nebo někdo jiný za něho při dražbě částku, již jest třeba k úplnému uspokojení nákladů exekuce a vymáhané pohledávky.

(3) V protokolu o dražbě třeba uvést věci do dražby dané, vyvolací cenu, nejnižší podání, kovovou hodnotu věcí z drahých kovů, jméno a bydliště vydražitelovo a cenu, za kterou jednotlivé věci (položky) byly prodány, jakož i opatření učiněná při dražbě a jiné okolnosti podstatné pro dražební řízení.

§ 121.

Nebylo-li za některé věci při dražbě nabídnuto ani tolik, kolik činí nejnižší podání, a

nebylo-li možno tyto věci prodati ani z volné ruky alespoň za cenu rovnající se tomuto nejnižšímu podání, ustanoví exekuční úřad pro neprodané věci novou dražbu. Při této dražbě lze přilepnouti i pod nejnižší podání, není-li žádného podání, lze prodati z volné ruky.

§ 122.

Upotřebení výtěžku.

(1) Ze zabavených hotových peněz a z výtěžku prodeje zabavených věcí uhradí se nejdříve náklady exekuce, pak pohledávka vymáhaná politickou exekucí.

(2) Vážnou-li však na prodaných věcech zástavní práva, která mají býti uspokojena ze zabavené věci před pohledávkou vymáhanou politickou exekucí, může býti tato pohledávka uspokojena teprve tenkrát, jsou-li výtěžkem hrazeny pohledávky zajištěné předcházejícími zástavními právy. Částky na úhradu těchto pohledávek odevzdají se okresnímu soudu, v jehož obvodu se prodej konal. Témuž soudu se odevzdá částka zbývající po úhradě nákladů exekuce a pohledávky vymáhané politickou exekucí k uspokojení zástavních práv, která mají pořadí za pohledávkou vymáhanou politickou exekucí; není-li takových zástavních práv, odevzdá se zbytek dlužníkovi.

ODDÍL 3.

Vymáhání nepeněžních plnění.

§ 123.

Náhradní výkon.

Jestliže ten, kdo jest zavázán k nějakému úkonu nebo naturálnímu plnění, jež mohou býti vykonány třetími osobami, závazku nesplní vůbec nebo jej splní částečně, bud' teprve tato plnění nebo úkon vykonány na náklad a nebezpečí zavazaného.

§ 124.

Nepřímé donucení.

(1) Závazek něco trpěti neb opominouti nebo vykonati něco, co pro zvláštní povahu plnění nelze vykonati třetí osobě, vykoná se tím, že exekuční úřad donutí osobu zavazanou, aby tento závazek splnila, pořádkovými pokutami, při nedobytnosti vězením.

(2) Exekuce se počíná tím, že se straně povinné nejprve pohrozí donucovacími pro-

středky, nesplní-li závazek. Nebyl-li splněn závazek, budiž ihned použito donucovacího prostředku, jímž bylo pohroženo, a zároveň budiž pohroženo pro případ dalšího prodávání donucovacími prostředky vždy přísnějšími.

(3) Pořádkové pokuty nesmějí v jednotlivých případech přesahovati 2000 Kč a vězení dobu pěti dnů.

(4) Ukládání pořádkové pokuty podle předchozích ustanovení nelze právníkem osobám veřejného práva.

§ 125.

Přímé donucení.

Není-li jinak stanoveno, může býti sjednán stav odpovídající rozhodnutí přímým donucením, kdyby se to nemohlo státi jiným způsobem nebo včas.

HLAVA III.

ODVOLÁNÍ.

§ 126.

(1) V exekučním řízení lze se odvolati toliko z rozhodnutí:

1. o povolení exekuce k zajištění (§ 94) a prozatímního opatření (§ 95);

2. o námitkách podle § 112;

3. o námitkách, že nařízený výkon nesouhlasí s rozhodnutím, které má býti provedeno;

4. o námitkách, že nařízené nebo použité donucovací prostředky nejsou podle tohoto nařízení dovoleny nebo že odporují jeho ustanovením;

5. o výši schodku podle § 119, odst. 5.

(2) Odvolání má odkladný účinek toliko v případech uvedených v odstavci 1, pod č. 2 a 5.

ČÁST TŘETÍ.

SPOLEČNÁ USTANOVENÍ.

Náklady řízení.

§ 127.

(1) Zvláštní náklady, které vznikly úřadu provedením řízení nebo některé jeho části, jako cestovné, hotová vydání a diety úředních orgánů, svědecké, znalečné, doručné, poselné, inserční a poštovní poplatky, náklady nařízení opatrovníka nebo společného zmocněnce, náklady za výkon rozhodnutí a pod. hradí ten, kdo o úřední povolení (schválení), o propůj-

čení oprávnění neb o sprostění povinnosti žádal nebo řízení zavinil tím, že nesplnil povinnost mu uloženou, a ve věcech, kde jde též nebo jen o zájem soukromý, ten, kdo zavdal podnět k úřední činnosti svým návrhem, jednáním, svévolným udáním nebo svévolnou námitkou.

(²) Je-li podle předchozího odstavce povinnu náklady nahraditi několik osob, ručí za ně všechny rukou společnou a nerozdílnou, ačli úřad, přihlížejce k jejich zájmu na věci, nerozhodne jinak.

§ 128.

(1) Každá strana má hraditi sama náklady, které jí vzejdou v řízení.

(²) Bylo-li úřadem rozhodnuto o sporném nároku, přísluší straně úplně zvítězivší proti soukromé straně podlehnouti nárok na náhradu nutných nákladů, čítajíc v to nejen kolky a zvláštní dávky úřadu placené, nýbrž i případné nutné náklady právního a odborného zastupování. Zvítězí-li sporná strana se svým nárokem jen částečně, může jí úřad přiknouti jen část nutných nákladů nebo vysloviti, že každá strana hradí své náklady. Úřad také může náklady poměrně rozdělit mezi několik stran.

(³) Jestliže by strana uvedla skutečnosti nebo důkazy za okolností, z nichž by úřad nabyl přesvědčení, že je mohla přednésti dříve, a jestliže se vyřízení věci zdrží tím, že takový přednes bude připuštěn, může úřad k návrhu nebo z úřední moci uložit zcela nebo částečně náhradu nákladů tím vzniklých straně, která takový přednes učinila, třeba i zvítězila.

§ 129.

Svědectvé a znalečné.

(1) Svědek má nárok na náhradu nutných nákladů, které mu byly způsobeny cestou na místo výslechu, pobytem tam i cestou zpáteční; náhradu za promeškaný čas může svědek žádati, jen když utrpěl tímto promeškáním citelnou škodu na svém denním výdělku.

(²) Neúřední znalci mají nárok na náhradu nákladů, které jim vznikly podáním znaleckého posudku, a na přiměřenou odměnu.

(³) Nárok na svědecké a znalečné buď uplatněn ve dvacetičtyřech hodinách po výslechu, případně po podání znaleckého posudku, jinak zaniká.

(⁴) Z rozhodnutí úřadu o svědeckém a znalečném lze se odvolati.

§ 130.

Právo chudých.

(1) Strana, která by bez zkrácení nutné výživy potřebné pro sebe a pro svou rodinu nemohla zaplatiti náklady řízení podle § 127, může žádati, aby byla od jich placení, nejde-li o náklady vzešlé úřadu doručením úředních spisů straně, prozatímně osvobozena (právo chudých).

(²) Strana je povinna uplatniti nárok na osvobození od povinnosti platiti náklady řízení již v prvním svém podání nebo při prvním úředním úkonu, k němuž byla obeslána nebo se sama dostavila.

(³) K žádosti buď předloženo vysvědčení o majetkových poměrech vydané obecním úřadem bydliště strany a potvrzené příslušným finančním a okresním úřadem; potvrzení okresního úřadu nepotřebují vysvědčení vydaná obecním úřadem na Slovensku a na Podkarpatské Rusi a podepsaná spolu obecním (obvodním) notářem, jakož i vysvědčení, jež vydal úřad vykonávající působnost politické správy v městech se zvláštním statutem nebo se zřízeným magistrátem. Vysvědčení pro osobu, která je pod poručenstvím neb opatrovnictvím, může býti vydáno také poručenským neb opatrovníckým soudem (úřadem). Ve vysvědčení budiž uveden stav, zaměstnání, rodinné a majetkové poměry strany, výše příjmů státních daní, které strana platí, její výdělek a výslovné potvrzení, že strana nemůže náklady řízení platiti beze zkrácení nutné výživy potřebné pro sebe a pro svou rodinu. Vysvědčení jest bez kolku.

(⁴) O nároku na osvobození od placení nákladů řízení rozhoduje úřad příslušný k rozhodnutí věci. Z jeho rozhodnutí lze se odvolati.

(⁵) Cizozemcům lze přiznati právo chudých podle mezinárodních smluv nebo hmotné vzájemnosti.

(⁶) Vyjde-li najevo, že podmínek práva chudých nebylo nebo že dodatečně zanikly, je strana povinna nahraditi náklady řízení, od nichž byla prozatímně osvobozena.

§ 131.

Exterritorialita, mezinárodní právo, vzájemnost.

Vzejdou-li v řízení pochybnosti o tom, zda a pokud některá osoba, budova nebo místnost požívá práva exterritoriality, neb o tom, jakých výsad požívá osoba exterritoriální nebo cizí konsulové a členové jejich průvodu, dále

o tom, zda a pokud platí mezinárodní právo a smlouvy, jakož i zásada vzájemnosti, má si úřad vyžádati prohlášení ministerstva vnitra, které je vydá v dohodě s ministerstvem zahraničních věcí; prohlášení toto jest závazné.

ČÁST IV.

PŘECHODNÁ, RŮZNÁ A ZAVĚREČNÁ USTANOVENÍ.

§ 132.

Toto nařízení platí i pro pokračování v řízení ve věcech již projednávaných. Lhůty běžící v den účinnosti tohoto nařízení končí se však dnem určeným za konec lhůty podle dosavadních předpisů.

§ 133.

O opravných prostředcích proti rozhodnutím vydaným před 1. červencem 1928, budiž rozhodnuto, pokud jsou přípustné podle předpisů dosud platných, i tehdy, když by podle článku 8 zákona nebo podle tohoto nařízení opravný prostředek již nebyl přípustný.

§ 134.

Oprávnění příslušející podle zvláštních předpisů úřadům uvedeným v § 1, odst. 1, a jejich orgánům k zajištění výsledku nebo k vynucení příkazu nebo zákazu v oboru jejich působnosti vydaných nebo na základě práva dozorcího zůstávají nedotčena.

§ 135.

(¹) S účinností tohoto nařízení pozbývají platnosti, pokud výslovně není stanovena výjimka, pro úřady, pro něž toto nařízení platí, všechna v jiných předpisech obsažená ustanovení o předmětech, které jsou upraveny v tomto nařízení.

(²) K těmto předpisům patří zejména:

1. čís. nařízení ze dne 20. dubna 1854, č. 96 ř. z., jímž se vydávají předpisy o výkonu opatření a nálezu politických a policejních úřadů;

2. min. nařízení ze dne 17. března 1855, č. 52 ř. z. (úřední instrukce pro politické okresní úřady);

3. min. nařízení ze dne 27. října 1859, č. 196 ř. z., o zjednodušení a urychlení řízení u politických úřadů;

4. min. nařízení ze dne 30. srpna 1868, č. 124 ř. z., o tom, jak nakládati s rekursy v záležitostech politické správy;

5. zákon ze dne 12. května 1896, č. 101 ř. z., jímž se doplňují, pokud se týče pozměňují ustanovení o postupu při podávání opravných prostředků proti rozhodnutím a opatřením politických úřadů;

6. zák. čl. XX/1901 o zjednodušení administrativního řízení a ministerská nařízení k jeho provedení vydaná, zvláště nař. č. 4600/1901 M P (instrukce o opravných prostředcích), nař. č. 4600/1902 M P (instrukce o doručování);

7. nařízení ministra orby č. 2000/1898 FM, hlava IV.

§ 136.

Kde se poukazuje v zákonných předpisech na předpisy, jež účinností tohoto nařízení podle § 135 pozbývají platnosti, jest použití ustanovení tohoto nařízení, jež na jejich místo nastupují.

§ 137.

Toto nařízení nabývá účinnosti dnem 1. července 1928 a provede je ministr vnitra v dohodě se zúčastněnými ministry.

Dr. Šrámek v. r.

Dr. Beneš v. r.

Černý v. r.

Dr. Engliš v. r.

Dr. Mayr-Harting v. r.

Dr. Peroutka v. r.

Najman v. r.

Dr. Spina v. r.

Dr. Srdínko v. r.

Udržal v. r.

Dr. Nosek v. r.

Dr. Gažík v. r.